

dolžan? 'Sto mer žita.' 'Vzemi svoje pismo in zapiši: osemdeset.' In gospod je pohvalil krivičnega oskrbnika,« pa tudi ti, Učenik, si ga pohvalil. Tako storite tudi vi: »pridobite si prijateljev s krivičnim mamonom, da vas, ko obnemorete, sprejmejo v večna bivališča.«

Pridobite si prijateljev, če že sedite za obloženo mizo, ker vas je Bog tja posadil, in ne tirajte jih čez prag! Mar ti je bilo treba, neumni bogatin, da pustiš ubogega Lazarja ležati pri vratih, polnega uljes, in da mu ne privoščiš drobtin, ki padajo s tvoje mize? Psi so prihajali in mu lizali rane, ti pa si se oblačil v škrlat in tančice, mastil se in gostil, dokler ti ni smrt zabrenkala nauka: Lazar v Abrahamovem naročju, ti pa v plamenih podzemlja, ki ti sušé jezik! In moleduješ za kapljico vode onega istega nebogljenca in negodnika, ki bi mu bil lahko odmaknil čašo vina!

Zakaj pomnite, ki modro gospodarite s svojim imetjem, stiskate mešič, kadar dajete, in ga široko odpirate, kadar jemljete: »Kdor ima, se mu bo še dalo, tistemu pa, ki nima, bo vzeto še to, kar ima.« Tako uči prilika o desetih minah. Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša!

In še to: »Laže je iti velblodu skozi šivankino uho, kakor bogatino priti v božje kraljestvo,« vendar — »pri Bogu je vse mogoče.«

Pri Bogu je mogoče tudi to, da skrušena žena vzame funt dragocenega olja od pristne narde — tri sto denarjev! — in ga meni nič tebi nič izlije na noge Učenicove, da se vsa hiša napolni z vonjem od olja. In ko ugovarjaš: »Čemu ta potrata? Olje bi se bilo moglo drago prodati in razdati ubogim,« čuješ odgovor: »To je storila za moj pogreb,« in — »uboge imate vedno med seboj, mene pa nimate vedno.«

Res je, ne bo ga vedno. Lahko mu je odmerjeno tudi še prav malo časa. Le nekaj pedi — in sinedrij bo sit. Obsojen je tako že. Stikajo za njim tako že. Ali naj se ponudim? Za vrečico srebrnikov ponudim? Poljubim ga v znamenje, da je on — da bo vse kakor med prijatelji: Pozdravljen Učenik?

Grob

Brkat, brezzob dedec je čepel pred ognjem, ki si ga je bil zanetil, da pogreje večerjo. Tiščal je ponev med ogorke in nenehoma stresal z glavo, kakor bi podil muhe. Čudne misli so mu rojile po glavi to noč, in prav to noč je moral na stražo pred ta grob.

»Kaj pa ti — ali se ga bojiš?«

Vprašalec je stal razkoračen onstran ognja, z rokami v žepih, s kratko pipo med zobmi. Ni mu bilo še štirideset.

»Če se ga, ali če se ga ne, toliko ti povem, da mu zdrobim glavo, ki bi se teh pečatov samo pritaknil. Nikar, ker je zaukazano, ampak ker mu jo hočem zdrobiti, butico, tistemu...«

Mladi mož se je veselo zasmel.

»Pa prav zato so te poslali, pa prav zato so te postavili. Zavoljo skale pa si ne beli glave, jo bo že kdo sunil, s prstom jo bo porinil stran... in potem se zmenita, čigav je, tvoj ali njegov... Moja misel

je namreč taka, da brez pijače ne bom stražil mrtvaka, pa če je še tako polomljen. Nisem še čul pri njih suh in ne bom...»

Starec se je zazibal v bokih, kakor da mu okostnjak ni več docela varen, zategnil je po starčevsko: »ajajaj...« in je iz nekakega svežnja potegnil steklenko zelene pijače.

Mlademu so se zaiskrile oči.

»Brž zagrizi v tisto svojo podganjino in potem se bova oba odžejala. Je že tako: imam, kar imaš, imaš, kar imam — med vojaki.«

Starec se je škripaje v zglobeh zložil poleg cule na tla, ukleščil ponev med kolena in jel s prsti in zobmi žvečiti kocko za kocko čisto črnega mesa. Slinil se je obilo in nisi ga smel motiti pri tem opravilu. Ko se je odteščal, je porinil ponev v culo, obrisal usta z roko od komolcev do palca in se ozrl po steklenki.

Zelena tekočina se je nagnila iz steklenkinega vratu v zgrbljena usta, šinila od tod pod gubatim grebenom grla vse do tja, kamor se ni več videlo... Še preden je mladi segel po steklenki, mu jo je starec že pomolil.

»Tàk, izkazalo se bo, kdo je imel prav, oni ali on; naj se le izkaže, kaj mi mar, ampak izkazati se mora.«

»Kaj se bo izkazalo?«

Stari je položil kazalec na kazalec, da bi natanko razložil, kako je s stvarjo.

»Resnica se bo izkazala... Ali veš, kaj je resnica? Resnica je samo ena, ena samcata. Preklicana stvar...«

Mladi se je zarežal na vsa usta, na vseh svojih dva in trideset belih zob.

»Bojiš se ga, saj pravim, da se ga bojiš. Gledam te, kako onegaviš okrog ognja, in ves čas se mi zdi, da ti klecajo kolena. Odkašljam se, pa si po tleh!«

»Bojim? Bojim? Jaz... da se ga bojim? — Čuj, velike stvari ti je storil ta prerok, ne pomnim jih vseh in druga je večja od druge. Sinu vdove iz Naima sem poznal — kakor tebe. Še ko je bil jeder. Potem ga je izvotlilo in skozi nosnice mu je pihnila duša, kakor bi pihnilo meni in tebi. Stara je brizgnila v javk — edinec ji je bil — in tako je to tam pelo okrog vogalov njene hiše, zavijalo in tulilo kakor burja tri dni in dve noči... In danes je zdrav. Hodi! Jé! Pije! Smeje se... Sonce božje, pa se ti postavi pred pogrebce: Stojte! Kaj nosite, telebani? Saj ni mrtvo, živo je, poglejte vendar, da je živo...«

Stari se je bil vnel in kar samo se mu je smejalo skozi solze.

Mladi se ni več smejal. Malo je pomislil, potem pa je povzel bistro in točno, kakor bi računil.

»Prvič, kdaj pa je človek prav za prav mrtev? Tega nihče ne ve...«

Stari je pogledal z odprtimi usti; skremžila so se mu v dušljiv smeh, visoko je privzdignil noge in se s steklenko tolkel po kolenu.

»Kako si rekel...? Da ne vemo, kdaj je kdo mrtev...? Daj, daj, reci še enkrat... meni smeh dobro dé...«

»Stisne te krč, srce ti prestane biti, sape ni več niti za svileno nit... in tako ležiš in čakaš, da te odneso. Se je že zgodilo, da se je ták prihuljenec šele na pokopališču spomnil, da je doma bolje, in da jo je vpričo vseh popihal nazaj... In drugič, so prijemi in besede, razumi, pri-je-mi in be-se-de, nekaka čarovnija, ki napravi, da se dvigne tudi resnično mrtvi. Kakor kača te piči ták čarodej s svojim pogledom, in moraš vstati, pa če bi bil že leto dni zamrtvačen... Da je bil tale ták čarodej, takšen mag — kdo pa ve, od kod se je vzel in počemu je šaril po deželi — recimo, da je bil... da je bil, za kar se je delal, da je umel, s čimer se je ustil pred babami in dečadjo. Zakaj pa si ni pomagal sam, ko je toliko drugim pomagal? Še zdajle bi bil živ in zdrav in smejal bi se lahko vsem Poncijem Pilatom in Kajfom in Anom in še meni in tebi, ki se tu valjava brez koristi in potrebe... za plačo, da je sramota, mesto da sva zlezla vsak tja, kamor spadava...«

Tudi stari se ni več smejal. Nagnil se je k mlademu in mu spustil vso svojo »žgano« sapo v lice.

»Zakaj ne? Zakaj si ni pomagal! Ker ni hotel. Ker je bil vsega sit. Ker se je uštel, v tem ljudstvu uštel; ker je prišel na narobe svet, ki mu nima dati, česar je iskal; ker je bil boljši človek, kakor smo mi, dà, boljši človek je bil...«

Čepel je pri žerjavici že nekaj časa tretji vojak, pa ga nista bila zapazila. To je bil mladenič kodravih las, s puhom prvih brkov na ustnici, ves zasanjan v svojo mlado moč in še nedotaknjeno lepoto. Svojega druga je bil pustil pri grobu, pretiho, presamotno mu je bilo tam. Počepnil je k pepelu, da bi mu izpihal iskrico, pa je ni bilo več.

»Aha, je že vstal, lahko gremo domov...«

»Kdo je vstal?«

»Oni tam, tisti tvoj učenik in maziljenec; Mesija mu tudi pravijo.«
Mladenič se je prečudil.

»Nisem bil njegov učenec, tudi Mesija mi ni bil. Vstal pa je zares, in sicer preden je legel. Živí, ni mrtev...«

Starec in mladi mož sta se spogledala; zvenelo jima je po smehu še iz lastnega razgovora.

»Živ — živ,« se je pošalil starec, mladi mož pa je modrijanil: »Kaj pa veš, kaj se godi s človekom, kadar se iztegne. Tudi če zopet vstaneš, veš povedati toliko kot nič.«

»Ne, ni umrl. Živí.«

In mladenič se je skrivnostno nasmehnil.

»Ni tega osem dni, ko sva se potikala po teh vrtovih, Naomi in jaz, in na vso moč sva bila žalostna. Še jokati ni mogla Naomi, srna moja štirinajstletna. Pobegla je od doma, da se sestaneva zadnjikrat. Dà, zadnjikrat, tako sva računila. Njeni starši ji branijo, moji mi ne dajo — ali naj se oženim v ptičje gnezdo? Bi, ko bi ne bilo zime. In Naomi ima tako tanke bele roke, tako vitek, slonokoščen vrat, da je bila najina žalost ponoči še bolj žalostna. Ustavila sva se v senci ciprese, mesečina je trepetala na travo, in Naomi je pobesila svoje dolge trepalnice za slovo. Bilo je slovo brez besed, trenutek, ko se srce obrne od bolečine...«

Tedaj se je pojavil med drevjem on; spoznal sem ga po nagli hoji, po hitrem vihravem koraku, ki ga nima nihče razen njega. Mimo naju je šel, pogledal naju je in dvignil roko...

In takrat sem rekel, da sva svoja, svoja tudi brez njenih in mojih starih, da nama nihče na svetu ne more braniti, da se ljubiva.

Dvignil je roko: človek bi mislil, da preti, pa nama je le zvezal srca za večno, blagoslovil dvoje src s svojim belim blagoslovom.

In tako je Naomi zdaj moja. In midva veva, če nihče drug noče vedeti, da tisti, ki je mimo šel, ni umrl, ampak da živi, ker kdo bi sicer njegove posle opravljal po svetu?« —

Suha veja je počila kakor pod korakom, in vsi trije so se ozrli h grobu. Grob pa je tam štrlel v noč, ogromna votlina z ogromno skalo pred vhodom, tih in samotен. Kakor s slepimi očmi je bolščal v mesečino.

Ivan Čampa I Spominčica

Med regradom, marjetkami in travo
si razprostrla sinjkaste blazine
kobuljastih cvetov, ki vso planjavo
oživljajo v pozabljene spomine.

V otožnem času sama si otožna:
prav ti cvelà si, ko samá sedela
sva z ljubljenko na vrtu in pobožna
drug drugemu v obličje si strmela.

Mladična trava je bila ko morje
razkošnih upov, kjer midva veslala
sva v čólniču ljubezni na obzorje
k obali zrelosti, ki je poznala

še nisva. Jablane cvele nad nama
so ko nebeški blagoslov, snežilo
je s češenj, vrt je bil ko pesem sama,
ki sonce ji pridaja poživilo. —

Kako lepo biló je v tistem maju,
ko pasla belo sva mladost, ko teža
poletja padla ni bila na naju
in je bila nedolžnost še vsa sveža!